

# Telegraful Român

Organ național-bisericesc

## Abonamentul:

Un an 250 Lei. — Șase luni 130 Lei. — Trei luni 75 Lei. — Pentru străinătate un an 500 Lei. Pentru America 4 Dolari.

Ziarul apare Marțea și Vineră

Prețul inserțiunilor: un șir peti 4 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

## Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

## Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisorile neîncercate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Nr. 3958 Pres.

## Nicolae,

din mila lui Dumnezeu arhiepiscop al arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș

Iubiților cler și popor din arhiepiscopia noastră, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

Având în vedere §§-ii 89 și 90 din Statutul Organic, convocăm și prin aceasta declarăm convocat Sinodul ordinar al arhiepiscopiei noastre în biserica catedrală din Sibiu în **Dumineca Tomii**, adică la **21 April (4 Mai) a. c., la 9 ore a. m.**, când se vor începe ritualele bisericești, iar după aceasta va urma deschiderea Sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiu, la 2/15 April 1924.

**Nicolae**

arhiepiscop și mitropolit

Nr. 4353 Pres.

## Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș

Iubiților cler și popor: *Hai și milă dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.*

«Acesta este ziua care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa».

Azi e ziua bucuriei. Se bucură firea întreagă, îmbrăcată în podoabe de verdeață proaspătă și scaldată în lumina soarelui de primăvară. Se bucură câmpul și pădurea și toate vietățile pământului trezite la viață nouă.

Dar mai mare decât aceasta este bucuria sufletului. Căci azi e sărbătoarea cea mare a lui, a sufletului. De aceea, iubite creștine, lasă-ți lucrul tău, lasă truda și sarcina ta, lasă la o parte lumea și toate grijile ei, întoarce-ți gândul dela ele și intră cu tot sufletul tău în sărbătoarea zilei de astăzi. Ea este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa. Și eu, părintele și păstorul Vostru, viu și de data aceasta cu cuvântul meu la Voi, iubiiți mei fii suflători, ca să-mi împreună gândul meu cu gândul Vostru, bucuria mea cu bucuria Voastră și ca să Vă spun cum trebuie să ne luminăm cu prăznuirea acestei zile.

Oare pentru ziua de astăzi întrece într-o bucurie pe toate celelalte zile și

praznice ale anului? De aceea, iubiiților mei, pentru că ziua de azi e ziua biruinței, a celei mai mare biruințe ce s'a vestit vre-odată în lume. *Hristos a nviat! Da! Adevărat că nviat!* — eată solia acelei biruințe pe care au propovăduit-o apostolii întorcându-se dela groapa goală și pe care o vestim și noi azi întâmpinându-ne cu dansa unii pe alții. Adecă Acela care s'a născut la plinirea vremii din precurata Fecioară în peștera din Viflaimul Iudeei, Acela care ne-a adus învățătura mântuirii și povățuirea cea către dansa, Acela care a suferit batjocuri și bătai și patimi și moartea pe cruce pentru a noastră izbăvire, Acela care a fost așezat în groapa întărită cu peceti și cu străji, Acela rupând pecetile și biruind moartea, în haină de lumină ca un mire a înviat a treia zi din groapă! Cel drept a biruit pe cei nedrepti, Cel fără de păcat a biruit păcatul și pe cei păcătoși, Cel nescricios a biruit stricăciunea și s'a arătat mai puternic decât moartea și mormântul. Cum să nu ne bucurăm noi de această biruință, zicând cu sf. apostol Pavel: *«Inghițitu-s'a moartea întru biruință. Unde îți este moarte boldul tău? Unde îți este iadule biruința ta?»* (I. Cor. 54—55).

Când comandantul pe care l-a trimis țara în fruntea oștii ca să o apere de vrăjmași se întoarce biruitor de pe câmpul de luptă, atunci e primit cu laude și cu flori și cu strigăte de bucurie. Așa se cuvine, ba neasemănat mai mult să ne bucurăm și noi de biruința pe care a câștigat-o Domnul nostru Isus Hristos prin strălucita sa înviere din morți. Print'ansa și-a arătat El Dumnezeirea sa și prin urmare și-a dovedit dreptul său de a fi Domnul și Stăpânul sufletelor noastre. Lui să ne închinăm și ca Toma, după ce a pus mâna în coastă și în locul cuielor, să strigăm: *«Domnul meu și Dumnezeul meu!»* (Ioan 20, 28).

În lumina învierii înțelegem noi mai limpede și prețul morții celei de pe cruce. Căci dacă Cel răstignit n'a fost numai om, ci a fost și Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, precum a dovedit prin învierea sa, atunci jertfa sa de pe cruce a avut nemărginitul preț ca să ne spele vina, să ne răscumpere și să ne izbăvească din păcat.

Precum zice sf. apostol Petru: *«Ca nu cu argint sau cu aur care se strică, v'ați izbăvit de petrecerea voastră cea deșartă, care era dela părinți dată, ci cu scumpul sânge a lui Hristos, ca al unui miel nevinovat și nespurcat, care era cunoscut mai înainte de întemeierea lumii, dar s'au arătat în anii cei mai de apoi pentru*

*voi ceice printr'ansul ați crezut întru Dumnezeu, carele l'au înviat pe el din morți și l'a dat lui mărire, ca credința voastră și nădejdea să fie întru Dumnezeu»* (I Petru 1, 18—21). Prin jertfa de pe Golgota sântem noi împăcați cu Dumnezeu, iar chezașia acestei împăcări este învierea lui Hristos din morți. Prin cruce ni-a venit izbăvirea, iar prin învierea cea de a treia zi s'a înlăturat vâul întunecos care ascundea viitorul nostru, ni s'a deschis privirea către veșnicie și drumul către rai. Moartea și învierea Domnului nostru Isus Hristos stau în legătură și nu se pot despărți. De aceea celce vrea să aibă roadele învierii, acela trebuie să se plece înaintea crucii și să moară păcatului împreună cu Hristos, după cuvântul Scripturii: *«Ca de vreme ce împreună odrășliți ne-am făcut cu asemănarea morții lui, deci și învierii lui vom fi părtași»* (Rom. 6, 5).

Așa ne bucurăm noi cu bucurie mare de ziua Învierii Domnului, pentru că printr'ansa ni s'au făcut arătate bunătățile vieții celei după Dumnezeu și comorile cele cerești după cari sufletul nostru însetează; învierea o vedem noi stând la temelia evangheliei și a bisericii, iar credința în învierea lui Hristos ne leagă sufletul de Cel înviat a treia zi și de împărăția cea veșnică a Tatălui ceresc. Vai de aceia cari nu cred în înviere! Ei stau cu sufletele lor în întunec și în umbra morții. Și sfântul apostol Pavel a făcut atârnatore de la învierea Domnului toată credința, în cuvintele acestea pe care le-a trimis Corintenilor: *«Iar dacă n'au înviat Hristos, zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică este și credința voastră; ne aflăm încă și mărturisim mincinoase a lui Dumnezeu, că am mărturisit împotriva lui Dumnezeu că au înviat pe Hristos, pe carele nu l'a înviat, dacă nu învie morții. Că de nu învie morții nici Hristos n'a înviat. Iar dacă n'a înviat Hristos, zadarnică este credința voastră și încă sânteiți în păcatele voastre»* (I. Cor. 15, 14—17). Tot Pavel ne mai spune, ce a însemnat pentru el învierea Domnului, zicând că tot ceea ce vrea să aibă în viață e ca să cunoască pe Domnul Hristos și puterea învierii Lui. (Filipeni 3, 7—12).

Insufleții de credința în învierea Domnului au prins curaj și ceilalți apostoli pornind la propovăduire și dând mărturie despre ea în Ierusalim și până la marginea pământului. Nici o putere de pe lume n'a mai fost în stare să-i împiedice în drumul lor. Ei știau ai cui sânt și porunca cărui Stăpân trebuiau să o implinească. Căci nu morții, ci vieții și Domnului și Împăratului ei aveau să-i slu-

jească. Aşa au dus ei biserica lui Hristos cel înviat, cu toate darurile ei, la toate popoarele lumii. Pe credinţa în învierea Domnului se întemeiază deci biserica.

Această credinţă şi nespusa ei bucurie ni-o vesteşte marele praznic de azi. Cu cântări de biruinţă, cu suflurile înseminate, cu simfoniile curăţite să întâmpine în casele noastre, în viaţa noastră, în biserica noastră această zi pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într'ansa.

Căci numai celce şi-a pregătit sufletul pentru sfânta Înviere, numai acela simţeste cu adevărat bucuria ei. Numai celce s'a curăţit de păcate prin taina pocăinţii şi prin sfânta comuncătură s'a împreunat cu Hristos, numai acela poate primi pe Cel înviat în lăuntrul său. Ear acela care-l primeşte cu vrednicie, acela îi varsă Domnul în suflet puteri înviorătoare, îl face făptură nouă «care să umble într'umbră înnoirea vieţii». Darul acesta, rog eu pe Hristos cel înviat, ca să-l trimiţă asupra Voastră, iubitorilor mei fii suflateşti, cu prilejul sărbătorii din acest an a sfintei sale Învieri. Gândul Vostru întors să fie dela păcate şi îndreptat să se facă către virtuţi. Inimile Voastre pline să fie de iubire către Dumnezeu, către aproapele şi fratele Vostru, şi depărtată să fie dintr'anselura şi pisma şi răutatea. Măinile Voastre întinse să fie spre ajutoarea celor săraci, a orfanilor şi a văduvelor. Picioarele Voastre sprintene să se facă spre a sări în ajutorul celor năpăstuiţi şi pururea în calea dreptăţii să umble. Gurile Voastre iertare să grăiască, nu răzburare, cinstă să mărturisească, adevărul să întărească, mărire şi laudă lui Dumnezeu să aducă. Toate simţămintele voastre să asculte de această cântare sfântă: «*Veniţi să bem beutură nouă, nu din piatră stearpă făcătoare de minuni, ci din izvorul nescricăciunii, din Hristos, cel ce a izvorât din mormânt, într'umbră ne întărim*».

După aceasta Vă urez ca acest praznic al Învierii Domnului să-l petreceţi cu mulţămire şi în fericire şi să vă învredniciţi a-l ajunge într'umbră mulţi ani!

Impărtăşindu-vă şi arhieriasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Învierii Domnului din anul 1924

al vostru al tuturor de tot binele vător:

**Dr. Nicolae Bălan,**  
arhiepiscop şi mitropolit.

Acest cuvânt arhieresc se va citi în fiecare parohie poporul în biserică, în ziua primă, sau, după împrejurări, a doua zi a sf. Paşti.

## Hristos a 'nviat!

(=) Adieri primăvarice se înalţă din zările dela miazăzi. Suflul lor, apropiindu-se de plaiurile noastre, topeşte haina grea a unei ierni îmbelşugate în ninsori, presară dealurile şi câmpurile cu verdeaţă trageată, cu muguri mărunei şi cu floricele sfioase.

Intreaga fire, în aşteptarea săminţelor menite să nutrească şi să susţină corpul nostru, tresare de sfântă înflorare. Plăvanii blânzi se opinesc în juguri, plugul sârghiilor tale negre brazde, şi gândul omului dela coarnele plugului se însenind, în dorinţa unui an mai bun, plin de roduri, dăruite din mila şi îndurarea nesfârşită a Tatălui ceresc.

Şi eată, se aprind luminile de ceară în noaptea Învierii, şi tremură în văpaie misterioasă...

Să aprindem şi noi nădejile în inimile noastre, scăpate dintr'o lungă robie şi dornice de înălţare; să ne plecăm cu smerenie în faţa Celui-ce învie din morţi, şi să începem viaţa nouă în credinţa din strămoşi a neamului românesc.

Amare şi cumplite venuri au fost acelea, prin care am trecut. Nu puţin zăpăceală şi vânzolire cuprind zilele prin care trecem astăzi. Vijelia de paşti n'a amuşi niciodată şi nu poate să amuască nici în zilele noastre, decât apropiindu-ne în sinceritate de Hristos şi de biserica Lui.

Fiţi blânzi, fiţi iertători, iubiţi şi pe vrăjmaşii voştri, — ne spune cel Răstignit pe cruce.

Aici, în urmarea poveştelor dumnezeieşti şi nu în alt ceva se poate găsi fericirea şi pacea pentru neamul omenesc, care se sbate în căutare de adevăr.

Nici un neam creştin nu se va fi bucurând aşa de mult de Învierea Domnului ca poporul nostru.

«Hristos a 'nviat!» este închinăciunea tradiţională a creştinilor ortodocşi, de pretutindeni. Cuvintele acestea, simple şi neprefăcute, se rostesc an de an în cuprinsul ţării noastre, şi primesc răspunsul întărilor «Adevărat a 'nviat!» Aşa se salută, din moşi-strămoşi, lumea noastră la Paşti şi în săptămânile următoare, atât în sgomotul nervos al oraşelor, cât şi în liniştea binefăcătoare a satelor.

Credinţa neclătită, împreunată cu îndelungă răbdare, ne-a înzestrat cu puteri tari şi nesecate, ca să ajungem ziua de mărire a învierii neamului, când dreptatea şi lumina s'a revărsat din plin asupra sufletelor mult chinatului popor românesc...

Am dobândit condiţiile de-a ne putea croi soarte vrednică şi norocoasă, pentru neamul şi biserica noastră care, pe lângă toate umilirile şi nevoile suferite sute de ani, n'a încetat să-şi afirme drepturile şi cu încredere să aştepte ziua răsplătirii.

Domnul care a murit pe cruce ca să desţeste sufletele la altă viaţă, nu părăseşte pe drept credincioşii Săi. Credinţa lor a fost tare şi nefăcarnică; de aceea glasul lor oricât era de slab şi de prigonit n'a grai în pustiu, şi Domnul i-a ascultat pe ei.

În cucernice rugăciuni să rostim mulţămiri Părintelui ceresc, care ni-a dăruit binele negrăit de mare să ne vedem stăpâni pe pământul nostru iubit şi muncit: Acest pământ, care îl cunoaştem şi ne cunoaşte, îl vom păstra întreg, dacă în cuminţia noastră nu vom înceta de-a fi şi mai departe oameni muncitori cu osârdie, cu bună rânduială şi totdeauna tari în credinţa veche şi mântuitoare ce o propovăduieşte sfânta noastră biserică ortodoxă: Să zicem dar şi astăzi din toată inima:

**Hristos a 'nviat!**

## FOIŞOARA

### Golgota

Pare că 'n sunetul duos al clopotelor vibrează un tainic plâns... Vinerea Patimilor... Cernită e lumina făclilor. Fumul de tămâie, ce se înalţă trist din cădelniţă, e ca umbra morţii. În dolii adânc s'a îmbrăcat Casa Domnului.

Lepădaţi vă acum de plăcerile lumii, căci Fiul lui Dumnezeu se prohodeste!

Cântările funebre amintesc strigătul de chinuri grozave: «Dumnezeule, Dumnezeule, pentruce m'ai lăsat?»

Fiori de gheaţă trec atunci prin inimile evlavioase şi durerea s'alină 'n lacrimi... Măntuitorule, şi pentru noi cei din al douăzecilea veac Ţi-au sfăşiat piroanele sfântul trup şi spinii Ţi-au scaldat faţa 'n sânge! Dar zădărnice ai părăsit paradisul, Tu care eşti însuşi Dumnezeu, pentru că în mijlocul tălharilor, asemenea tălharilor, să suferi cea mai ruşinoasă pedeapsă. Zădărnice! Evreii, cari nu erau creştini, Te-au răstignit numai odată. Noi însă, cari ne numim creştini, Te răstignim în fiecare zi... Din gândurile noastre Ţi facem cruce, din simţiri: cunună de spini, din fapte: piroane, mai ascuţite decât ale evreilor, şi zilnic Te răstignim...

N'a putut să ne spele sângele, ce l-a vărsat suliţa crudului ostaş, măcar de cele mai grele păcate, ca uneori să Te hulim, batjocorim, să ne lăpădam de Tine, şi după aceea ca Petru să plângem, dar cel puţin în Te mai răstignim?!

Seară divină a Immormântării Domnului, stinţenia Ta ni-a aprins oare în suflete candela cucerniceii, ca să regretăm amarnic, 'ca Işcaroteanul, că Te-am vândut? — Şi nu Te-am vândut ca Iuda, numai odată, ci ne 'nterupt.

Să regretăm că Te-am vândut, şi că Te vindem zilnic păcatelor noastre, pentru câteva plăceri, care nu sânt decât — fum şi umbră...

Vai! nici astăzi să nu părăsim încă Golgota? Până când să strige Hristos în sudoarea rece a fioroasei morţi: Dumnezeule, Dumnezeule, pentruce m'ai lăsat?!

Victor Iacob.

Liturgia pentru cor mixt, pe extenziune de 11 coale 8° mare, legată frumos. Preţul 60 lei trimisă recomandat la adresa cumpărătorului. Cuprinde pe lângă cântările liturgiei sf. Ioan gură de aur irmoasele şi troparele celor 4 praznice mari, fericirile, când serveşte arhierul, trei Heruvici, concerte (pricesne) etc. — Se poate comanda prin trimiterea înainte a preţului ori contra ramburs la *Timotei Popovici*, profesor, str. Regina Maria 7.

## Republica Cehoslovacă

— Să ne cunoaştem —

În colecţia *Ţări şi civilizaţii contemporane*, îngrijită de dl V. Părvan, prof. universitar şi membru al academiei, a apărut volumul: *Republica Cehoslovacă*, de I. St. Ioachimescu şi A. Kudrnáč cu o prefaţă de N. Iorga, 28 ilustraţii şi o hartă în patru culori, ed. Cultura Naţională, preţul 70 lei.

Este o publicaţie folositoare, frumos şi bine scrisă, din care cititorul îşi poate câştiga informaţiuni exacte despre o ţară în plină dezvoltare şi un popor muncitor, care trebuie cunoscut mai adânc, chiar în interesul legăturilor politice fireşti şi ne uimesc nu numai pentru ziua de astăzi, ci şi pentru ziua de mâine.

Cartea dlor Kudrnáč şi Ioachimescu, după ce face o scurtă expunere a istoriei Cehoslovăciei, se ocupă de opera socială a ţării, de viaţa culturală, artistică şi economică (aceasta din urmă foarte bogată), terminând cu relaţiile romano-cehoslovace.

Toate acestea prezintă pentru români interes deosebit, — şi astfel nu ne îndoiim că vor fi citite cu înţelegerea cuvenită.

## Ziua Invierii

Sânt nouăsprezece veacuri de atunci. Cu fruntea încununată de spini înaintea bândului Nazarinean, în strigătele fioroase ale poporului însetat de sânge, spre Golgota neamurilor păcătoase. Și sus, pe locul căpătîinii, o cruce se înalță între doi tâlhari, pentru dumnezeiescul miel de jertfă, spre plinirea cuvântului scripturii.

În asurzitoare urlete de fiară, Mielul se jertfește. Și în ceasul al nouălea, ceas înfricoșat, strigând cu glasul stins de durere: «Hi, Hi, lima sabahiani» și-a dat duhul. Cutremur mare s'a făcut, pietrele s'au despicat și catapeteasma bisericii s'a rupt în două, arătând poporului înspăimântat, că acesta cu adevărat Fiul al lui Dumnezeu a fost.

Dar pământul n'a încăput pe cel necăput, creatura n'a putut suferi în sânul pe creatorul. Natura încremenită de neînțeleșul acestei taine adânci tresăltă a treia zi, când se vestește pretutindeni cu înțeleșul de fulger: «Hristos a înviat».

Sânt nouăsprezece veacuri de atunci. «Hristos a înviat» se rostea de buze nevinovate, din adâncimi de suflet curat, cu frică și cutremurare adâncă. Strălucitoarea sărbătoare a sărbătorilor, era așteptată ca o adevărată primenire sufletească, cu post, rugăciuni și fapte bune.

Astăzi apa limpede a credinței de odinioară s'a turburat nu puțin de vântul întunecat al stricăciunii. «Hristos a înviat» e rostit de buze necredincioase, în vârtejul de sterilități vorbărie a vremurilor noastre.

Trecut-au ani și veacuri multe, stîngându-se în eterna noapte a veșnicului necunoscut, și azi mai mult ca oricând atât de straniu răsună pronunțarea acestor cuvinte purtătoare de lumină, de cei ce nu le mai pot pătrunde tainicilor lor înțeleș. Furtuni de pierzătoare ispite, bat furioase, cu tendințe de nimicire, la poarta adânc frământatului suflet omenesc, lipsit de credință și pustiu de fapte bune.

Omul e sub vreme, și crama vremilor mâna lui Dumnezeu o conduce. Glasul vremii e glasul celor puțini rămași în vechia-ne credință și glasul vremii e glasul

Domnului, care neîncetat cheamă omenirea la viața cea adevărată.

Glasul marilor sărbători e farul agitatei mări din valea plîngerii, aprins în noaptea necredinței. La tainica chemare a sfintelor sărbători, cu adâncă înfiorare, s'a rupt catapeteasma inimii pline de păcate, s'a cercetăm fibră cu fibră întreg internul nostru și cercetând, pe Golgota necredinței s'a crucificăm viforul de patimi, îngropând în noaptea uitării pe omul vinovatelor dorințe.

Și în luminata zi, când de sus, din înălțimea clopotniței, se va porni prelungul dangăt de clopot, prevestitorul minunii celei mai pe sus de fire, înnoți cu duhul, din profunzimi de suflet fără prihană s'a zicem cu pace: «Hristos a înviat»!

Pr. Ștefan Florescu.

## Concordatul cu Vaticanul

S'ar părea că guvernul țării a epuizat toate problemele importante, de soluționarea cărora a'ar consolidarea României înăuntru și prestigiul ei în afară. Altfel nu ne-am putea dumeri de neobișnuită lui răvnă de a încheia cât mai grabnic un concordat cu Vaticanul.

Și totuși lucrurile stau tocmai dimpotrivă.

Căci banul nostru nu mai e paraleu, ci leu-pară; școala noastră nu mai e școală, pentru că nu s'învățători, iar cei mai sănt, fug și ei, ca să scape de mizeria în care i-a confundat idolatria economiilor în ghilimele; ceilalți slujbași ai țării, când nu sânt mai mari ai depozitelor, își cîuc viața de pe o zi pe alta, în fericirea pe care le-a hărăzit-o de două ori «îmbunătățita» curbă a domnului Lăleșcu; pensionarii sânt siliți să cerșască atunci când n'au bani albi pentru zile negre de astăzi, iar pentru studenți adună «Universul». Orfanii țării sânt goi, căci automobilele consumă prea multă benzină, iar văduvele se bucură când se pot «dăposti într'un șopron, în care nu plouă... când e vreme bună».

O, dar pomelnicul necazurilor e prea lung! Ce are a face! *Coute-que-coute*: Trăiască concordatul!

Concordatul e un act politic. Prin excelență politic. El implică ideea puterii lăsești a Vaticanului, supremația politică a papei. Ori, acesată idee medievală, cu care operează încă — ce e drept — «Vicarul lui Hristos», e ștearsă de mult din codul dreptului internațional, pentru că o biserică lăsească e o monstruoasă *contradictio in adjecto* una dintre marile minciuni cu care «urmasii Sf. Petru» au pătat înțeleșul cuvântului lui Hristos despre «o turmă și un păstor».

Și totuși, concordate se mai încheie și astăzi. E o concesie din partea statelor. Și nu una dintre cele mai înțelepte.

Istoria ne dovedește îndeajuns, că Pa-palitatea n'a urmărit prin concordate decât nimicirea altor confesiuni și supunerea altor state. Cu un cuvânt: *Canosse* — bisericăști și politice. Când statele — incluziv Austria — s'au convins de viclenia Vaticanului, s'au lăpădat de concordat. Acelaș lucru l-a făcut și papa, când concordatul nui-a mai fost pe plac (cazul papei Pascal II).

După astfel de experiențe, evident, chestia concordatului e o inutilă bătaie de cap, o pierdere de vreme și de parale. Și de parale, pentru că dacă se va face legea, ea va trebui discutată și votată. Discuția va fi lungă și elocvența sau tăcerea fiecărui parlamentar se plătește cu 500 de Lei la zi. Deci scump și — nu face.

Toate bune, va zice cineva, dar biserică romano-catolică are un cap, mai mult sau mai puțin spiritual, iar statul român are cetățeni de confesiune romano-catolică. Și statul e dator să precizeze raportul acestora față de șeful lor. Fără îndoială. Statul a și făcut-o — principial — în constituția țării și o va face mai pe larg în legea cultelor. Dar această lege specială și-o va da statul însuși cu firească și pre-venitoare consultare a șefilor bisericăști din cuprinsul țării, deci fără amestecul direct sau indirect al v'unei autorități externe. Pentru că statul stă pe punctul de vedere al propriei sale suveranități. Tot ce e dator să facă statul față de șeful catolicilor de pretutindeni, este cel mult: *să-i aducă la cunoștință* textul legii cultelor,

## O carte nouă

Dr. O. Ghibu: *Catolicismul ungurec în Transilvania. Asupririle suferite de Români din partea catolicismului.*

(Urmare)

Deși numai în mod incidental, autorul se ocupă în cartea sa în mai multe locuri și cu asupririle suferite de poporul nostru din partea catolicismului. Totodată dovedește că «unirea» religioasă a unei părți a românilor, a fost o operă politică și nici decum religioasă.

Față de noi, zice autorul, biserica catolică ungurească a avut o atitudine care ni-a fost veacuri dearândul dușmănoasă nu numai din punct de vedere religios, ci și din cel național.

Până la anul 1848 noi eram pe pământul, pe care-l dețineam de 1800 de ani, o simplă misera plebs contribuens, — Valahi schismatici șieretici, cari nu făceau parte din nici o «națiune» și din nici o «religie» cu drepturi.

Nimeni nu se putea ridica din păturile românești la vre o putere oarecare în stat, decât dacă îmbrățișa religia apuseană, rupându-se astfel de neamul său și îmbogățind rânduile ungarilor. Pe această cale ne am pierdut întreaga nobilitate. Ne am lipsit de nenumărate valori naționale, cari au devenit elemente conducătoare ungurești. Ioan Corvinul, Matiaș Corvinul, Nicolae Olăh,

Acașu Barcsay și zeci și sute de familii nobile cari există până astăzi, ca Majláth, Josika, Kendeffy, s'au desfiat dela sânul neamului nostru, din cauza acestui sistem patronat de biserică catolică.

Opera de convertire religioasă s'a făcut nu prin convingere, ci prin puterea legislației laice și prin presiune politică și economică, cum istoria n'a cunoscut alta.

Când, în veacul al XII-lea au fost aduși în Transilvania coloniști germani — sași de astăzi

\* Majláth se trace din vechia familie Mailat, care a fost învâdită cu familia Bazrabilor. Cu actualul episcop rom.-cat. Majláth din Alba-Iulia se ocupă autorul în mai multe locuri, prezentându-l în adevărata lui lumină. Castelul de unde astăzi acest episcop conduce cu ajutorul statului sau mai ofensivă ungurească în contra statului român, a fost odinioară reședința lui Mihai Viteazul. Acest episcop și după 1 Decembrie 1918 s'a simțit numai ungar și cuprins de îngâmfașă grofăscă s'a împotrivit naturii și voinței lui Dumnezeu. Într'un memoriu adresat în anul 1921 M. S. Regelui nostru Ferdinand I, dovedește mentalitatea incorrigibilă a catolicismului și evidențiază mijloacele de adrepturi perverse cu cari operează. Memoriul e făcut pe baze subrele și neadevăruri. În baza acestora episcopul cere dela regele României «respectarea neștirbită a drepturilor noastre autonome strămoșești». În sensul că în legile țării să se înaricărizeze autonomia bisericăască și școlară, intangibilitatea moșilor, ajutorarea școalelor catolice din partea statului «fără a știrbi drepturile noastre autonome». De dreptul de patronat suprem al regelui Ferdinand asupra biserică catolice nici o amintire nu face întreg memoriul plin de pretențiuni neîntemeiate. E foarte dăruos, că românii gr.-cat. le dau cei mai puternici sprijini întru apărarea doleanțelor lor ilegale, în contra intereselor vitale ale statului român, și fraternizează cu ei.

pe atunci catolici — li s'au dat nu numai pământurile cele mai bune ale țării, restrângându-le pe noi, ci li s'au dat și lăcașuri religioase de ale noastre. Astfel regele Andrei II lea li-a dat, printre altele, și mănăstirea românească Cârța, din țara Făgărașului, cu o parte de pământ ruptă din teritoriul Românilor (exemptam de Blacis, — cum spune documentul contemporan). Mănăstirea aceasta au ocupat-o lăsându-ne pe noi fără lăcaș de mângăiere și întemăiere sufletească. După reformațiune, mănăstirea din Cârța a rămas părăsă și s'a ruinat. Ruinele se mai văd și astăzi.

În vreme ce din Apusul catolic veneau, încă din secolul XI-lea, ordine religioase de călugări în Ungaria, aducând cu ele cultură religioasă și înflințând aproape toate instituțiile de cultură a acestora, față de călugăriile orientale cari veneau în Transilvania pentru mângăierea și ajutorul fraților lor de aceeaș credință și de acelaș neam, s'au luat tot felul de măsuri prohibitive. Puteau năvăli în Transilvania mii și mii de italieni, de nemți, de francezi, cari să aducă întărire catolicismului ungurec incapabil de a trăi prin sine, — dar călugăriile române din vechile principate nu erau admise să treacă Carpații. La 1600, după înfrângerea lui Mihai Viteazul la Mirislău, Dieta din Lețlașu hotărî: «Fiindcă stricăciunile și pericolul nostru de acum a venit

pentru a-și putea exercita suveranitatea *spirituală* asupra credincioșilor săi în *cadru* acestei legi. Căci orice altă suveranitate este exclusă. În nici un caz însă statul nostru nu este obligat să consulte pe papa în pregătirea constituției țării, pentru că acest gest de supremă deferență nu-l fac nici măcar statele ai căror credincioși, fiind catolici, cred în infalibilitatea papei.

Consecința logică a constatărilor de mai sus se poate sintetiza într-o dilemă fatală pentru aderenții concordatului:

Concordatul *peste* constituție e imposibil (pentru că știrbește suveranitatea statului); ear concordatul zidit *pe temelie* constituției e un lucru de prisos (pentru că stipulațiile lui sânt cuprinse în legea specială a cultelor).

Impotriva concordatului s'au mai invocat la noi și interese de ordin național. Și cu toată dreptatea. Pentru că dacă în alte țări catolicismul a fost mai mult sau mai puțin internațional, în vechea Ungarie catolicismul a fost de un pronunțat șovinism unguresc. Ear majoritatea credincioșilor catolici din România de azi o fac catolicii din Ungaria de ieri (Ardeal). Ear aceștia sânt incorrigibili. Dovadă faimoasă pastorală de adio a episcopului Glatfelder și tot așa de faimosul testament al «fericitului» episcop-conte Széchenyi. Dacă cineva prin asociație de idei își va aduce aminte și de numele născutului Marmaggi — cu atât mai bine. În schimb eu îl rog să nu și uite în nici un caz de *Incoronare...*

Frații noștri uniți fac apologia concordatului. Așa cum o știu și așa cum o pot. I. P. S. Sa mitropolitul Blajului a declarat că în această chestiune biserica I. P. S. Sale e solidară cu biserica Arhiepiscopului Mailat — tot de «Alba-Iulia».

Declarația I. P. S. Sale nu ne surprinde, pentru că noi am constatat cu durere în repetate rânduri, că biserica unită a intrat mai de mult în orbita solidarismului catolic: dovadă «șpalirul» și mătăniile ce i s'au făcut la Blaj nuntului Marmaggi și atitudinea ierarhilor uniți la Incorporarea dela Alba Iulia. Un singur caz de desolidarizare față de catolicii de marcă cunoaște istoria mai recentă: Când ierarhii greco-catolici au primit «cu mare bucurie»

înscirarea în constituția țării a *intăietății* bisericii unite.

Aceste *fapte* desmint în chipul cel mai categoric «*rațiunea*» solidarității catolice, după care frații noștri uniți ar căuta să tempereze sentimentele catolicilor de altă nație și să le canalizeze în direcția intereselor superioare ale statului român.

În decursul expunerilor noastre făcusem constatarea că statul, pornind dela ideea suveranității sale, nu e obligat să consulte autorități *externe*, atunci când el își croește legile sale de organizație internă. Dacă totuși față de papa vrea să arate o condescendență, o poate face; și o poate face cu atât mai mult, cu cât nu tratează dela egal la egal, ci *consultă* numai, rezervându-și dreptul de a primi și iscali numai ceea ce e în desăvârșită conformitate cu principiul suveranității sale. O fi, dar prin acest procedeu extrem de curtenitor statul riscă să cadă în capcană. Istoria bisericii apusene e dovadă suficientă, că statele au pierdut totdeauna prin concordate, ear Vaticanul a câștigat totdeauna. Țăranul nostru, când zice «*politică*», clatină din cap și trage cu ochiul... Eu m'am deprins să fac același gest când zic: *diplomație iezeuită*. Apoi dacă nu sântem în stare să desprindem învățămintele trecutului — chiar când acesta este al altuia — la ce păcatele mai învâlm istorie?

Astfel stând lucrurile, ori cât ne-am dat silința, nu ne-am putut dumiri de rostul grîniciei pe care-o cheltuiește guvernul nostru cu tratativele pentru încheierea concordatului și totdeauna am avut penibila impresie că «*Statul arde și cărmuirea se piaptănă*».

N. Colan.

**Alegeri sinodale.** Înregistrăm cu toată părerea de rău pornirile neobișnuite în viața constituțională a bisericii noastre ortodoxe de dincoace de munți, și anume: amestecul organelor administrative la alegerile deputaților pentru sinoadele eparhiale ce se întrunesc acum la Dumineca Tomii.

Aflăm că la Arad, în urma ingerențelor nepermise ce s'ar fi săvârșit, n'a izbutit să fie ales nici dl *Vasile Goldiș*,

actualul secretar mitropolitan, președinte al Asociațiunii și fost membru în înaltele noastre corporații bisericești timp de câteva decenii.

Avem toată nădejdea că sinoadele eparhiale vor întâmpina după cuviință pornirile condamnabile ce ar voi să se încetănească în biserica ortodoxă ardeleană și vor proceda la cercetarea necesară, apărând autonomia și prestigiul ei.

## Poezia Răsboiului

— Comunicarea în parlament a dlui I. U. Sorlea, deputat de Noicriș —

Aruncând o cât de superficială privire asupra împrejurărilor, prin care a trecut poporul românesc în ultimul deceniu, precum și asupra manifestărilor lui de ordin sufletesc, ajungem la o concluzie stranie.

Poporul acesta, blând și credincios, și muncitor, și sărac, a știut să se însufletească pentru visul de unire al tuturor celor de un sânge sub un singur steag și sceptru. A știut să lupte frumos, a știut să îndure toate lipsurile și toate durerile. Și a știut să moară frumos. Căci suferit frumos s'a sălășluit în această capo d'operă a creațiunii, pe care o cunoaștem sub numele de *ostaș român*.

Dar, fie că proceduri stupide ale unor nătarăi, cari reprezentau autoritatea, au înăbușit dela început strigătul tineresc de bucurie a biruinței, fie că așa o fi alcătuit neamul nostru, că nu și pierde cumpătul în nici o împrejurare, după ce am învins tot amarul, după ce am zdrobit toate zăgazurile nenorocului, după ce ne-am văzut toți la un loc, stăpâni în țara noastră liberă, după răsplătă a credinței și a jertfei noastre, ni s'a dat cea mai măreață satisfacție, aceea de a vedea ostașul român, în bajocoria opincă, implantând pe palatul crăesc din Buda steagul nostru biruitor. — N'am văzut acea puternică manifestare a bucuriei visului împlinit după o mie de ani de obidă.

Se pare că suferința din război ni-a consumat întreaga rezervă sufletescă și pentru bucuria zilelor mari ce au fost rezervate de pronia cerească generației noastre, nu mai avem ce cheltui.

O fi una, o fi alta, istoria cea a tot lertătoare, înregistrând această stare de fapt, o va atribui cauzelor ce va găsi ea de cuviință.

Ci eu cred că, dacă astăzi ne stăpânește această stare sufletescă soră cu pesimismul, vina trebuie căutată în greșala, în care am căzut de îndată ce ne am întors din Moldova, ocrotitoare a demnității românești.

Speriați de foamea și privațiunile de tot felul, fantoma mizeriei ne-a urmărit și ne urmă-

din cele două țări române... nici un popă românesc să nu poată intra din cele două țări române. Iar călugărul de tot să fie proscris din toată țara. De se va afla vreunul că a intrat sau va intra, în contra hotărârii țării, pe acela să-l prindă și să-l despoaie ori și unde».

De altfel, o hotărâre aproape analogă, avem încă dela 1428 din partea regelui Sigismund, care ordonă: «să se despoaie de avere toți nobilii și cnezii cari pin pe moșiile lor preoți ortodocși, ce duc poporul în rătăcire».

În dieta dela Alba-Iulia, la 1671, s'a hotărât ca acei indivizi cari vin din țara românească și nu aparțin vreunei religii recepte să nu poată fi făcuți nobili, — adică, cu alte cuvinte, aceia cărora Dumnezeu li a dat aptitudini prin cari se disting pe vre-un teren oarecare, să nu li se recunoască meritele, decât dacă îmbrățișează religia catolică apuseană.

În timp ce se luau astfel de măsuri, principii Ardealului dădeau zeci de sate românești, cu toate proprietățile lor, ordinelor religioase venite din alte țări. Astfel d. e. la 1596 Sigismund Bathory dona iezișilor satele românești Ampoia, Tăut, Galdă de Jos ș. a. Astfel de cazuri s'au repetat foarte des. Românii erau dați șerbi catolicilor. În dieta dela Csiksomlyó ținută în anul 1726 s'a hotărât la propunerea episcopului catolic Ioan Antalfi, ca «Valahii și ereticii cari

trăiesc printre papistași, să fie datori a ține serbătorile papistașe, sub pedeapsă de 3 fiorini».

Caracterul agresiv, negreșitesc al celorlalte dețineau în mână lor soarta catolicismului unguresc, lese foarte evident din raportul arhiman-dritului *Isaia* dela mănăstirea sf. Pavel dela Muntele Atos, către țarul Rusiei. Acest *Isaia* era negociator între Șerban-Vodă și între Rusia și cunoștea suferințele religioase din Ungaria. Eată ce zice *Isaia* într-o scrisoarea a sa dela 13 Sept. 1688: «Se roagă toți pravoslavnicii, cu lacrimi în ochi imploră dela marele Domn (țarul) să nu-l lăsați a cădea din nevoia turcilor în una și mai rea și mai amară, ci să căutați prea milostiv și să-i mântuiți: căci *papistașii totdeauna au pis-muit biserica pravoslavnică*»...

Atât de odios devenise catolicismul unguresc-austriac, încât era mai perhorecat decât Islamul! Intoleranța lui puse în urmăre și pe *Isaia*, care de sigur cunoștea nu numai intolera-nța turcească, ci și pe cea grecească și pe cea rusească, cari toate erau însă întrecute de a catolicismului habsburgic.

Intoleranța aceasta și lăcomia după putere a împins pe catolici să vâneze cu toată stăruința pe români, căutând să-i facă și pe ei catolici, și aceasta nu din motive religioase, ci spre a sporî numărul acelor, pe cari se sprijinea dinastia habsburgică.

În adevăr, «unirea» dela 1698 a unei părți a românilor ardeleni cu rom.-catolicii nu s'a făcut din convingere religioasă, nici în urma propagandei Romei, pentru că nu numai în Austria, dar în toate statele mari, în secolul XVII și XVIII curțile regale și imperiale se credeau în drept a se socoti suverane și în materie de credință și de religie, fără se mai ție cont de cuvântul Romei, atât de neputincioase. Biserica devenise o instituție de stat, și șeful statului era în același timp și șeful bisericii. Papa devenise un biet popă vrednic de milă, cu care diplomația se juca cum voia. Ea a fost o manoperă a catolicismului politic reprezentat de habsburgi. Prin ademeniri, terorizări și presiuni, habsburgii abuzară de situația lor și de slăbiciunea românilor și i făcură să îmbrățișeze o religie pentru care nu aveau nici o atracție și nici o prețuire.

*Miljoasele pe cari le-au întrebuințat pentru convertirea românilor au fost mai mult decât brutale, ei au uzat față de o populație lipsită de orice apărare, de forță militară.* Astfel au fost luate cu armata bisericele din o mulțime de localități, ca Săliște, Făgăraș ș. a. și date greco-catolicilor.

În țara Făgărașului s'au luat biserici pentru greco-catolici din partea unei comisiuni aulice constitătoare din Francisc Lakatos și Mihail

rește și azi amenințătoare. Și în loc de a ne gândi în primul rând la înălțarea și întărirea sufletului nostru zdruncinat, refacerea, ba de multe ori răsfacerea și suprafacerea bunurilor materiale ni-a cuprins întreaga noastră ființă.

Și de cinci ani de zile ne tot refacem. Și nu ne sliim să mărturisim că idealul de azi este să ne întorcem înapoi la așa zisele vremi normale dinaintea de război, de care eu unul mă rog să mă ferească și să ne ferească Dumnezeu.

Și, grație preocupărilor la modă, să nu vorbim cu păcat, dar unul dintre contemporanii noștri s'au refăcut bine. Ilustrată care înainte de război, în fericitele vremi normale, nu avea după ce bea apă, ne sfidează astăzi din automobile elegante. Pierde-vară, cari împușcau francul, stau azi în palate luxoase și earna se plimbă pe Coasta de Azur.

Mironosițe, cu vaste cunoștințe de trotuar și de procedură în materie penală, pun la cale epoca la așezare a temelilor economice ale acestui neam. Fără a-și storce creierul de vreo idee, fără de a călări vreun cuvânt, pentru simplul motiv că odată pe an și-au făcut sista pe fotoliul din sala de ședințe, unde au căscat plicisii, somitățile specialiste condamnate la eternă nelucrare, încasează sute de mii de lei de pe la consiliile de administrație.

Ne refacem. Ținem la Londra cai de cursă, armata ne e desbrăcată, ne aprovizionăm cu ciorapi de mătăsă, ca să ne refacem.

Dar sufletul? Ce facem cu sufletul nostru? Cum îl lăsam moștenire generației ce se ridică după noi? Ce suflet transmitem viitorului, care nu ne așteaptă cu muniții de plaf al lui Mohamed, ci cu spada gata de luptă. Cu ce ne armăm acest suflet ca să primească lupta?

Iertați-mă dar că chiar acum, când cu toții sântem foarte preocupați de chestia comercializării care cu siguranță va pune la adăpost trairii altor băieți buni și plini de talent ca broasca de păr și dornici de progres ca racul, viu să vă fur timpul foarte prețios cu o comunicare pe care o fac dlui ministru al artelor. Întru cât este vorba de măsuri de alimentație sufletească, l-ar putea privi și pe dl ministru al sănătății publice.

Dacă dl ministru al artelor îmi va da un răspuns, li voi fi mulțumitor. Dacă va tăcea, mă voi mângâia cu gândul că așa este la modă în această epocă de refacere și de înaltă considerare a parlamentarismului.

În nici un caz nu va depinde de răspunsul dsale aprecierea «dacă este sau nu cazul să dezvolt o interpelare».

Domnule ministru al artelor! După tată, ești feciorul unui mare dascăl și scriitor, al cărui cântec este astăzi mai mult decât ori când de actualitate:

„Lăudați-l, că e mare  
Dumnezeu,  
Că păzit cu mână tare  
Pe român poporul său».

Și, după mamă, ești nepotul unor păstori, în sufletul cărora arta cu năzuința de a lăsa urmașilor monumente neperitoare s'au împletit într-o strălucită cunună, — și ești fiul unei anonime mucenici, care spre deosebire de mulți martiri rotunzi la ceață și la pântec, în timpul războiului și-a lăsat în pușcăriile ungurești vina de a fi dat neamului românesc doi copii de valoare.

Te ai ridicat nu prin capitalul material, ci prin sufletul moștenit dela aceștia.

Ascultă ce-ți spune, un dascăl de literatură românească, ale cărui convingeri sânt cu totul altele decât ale criticii la modă. Un dascăl care în școală la el, — nesocotind programul calapod al oficialității, — începe studiul literaturii românești cu cântecele și poveștile pe care copiii le-au auzit în sat la ei.

În războiul, pe care într-o formă deosebită îl mai purtăm și astăzi, soldații noștri au dus în suflet și o conștiință pe care inima de rasă a sedentariilor nu le-au bănuțit nici odată. Acestui suflet, pe lângă fașolea precupețită de dl sergent «întindea», i-a trebuit o hrană, pe care noi nu i-am dat o.

Și dacă trupurile neapărate împotriva frigului, și nehrănit, au învînețit și s'au pogorât fără de sîcîr în momânt, sufletul rupt din eternitatea Dumnezeirii nu s'a stîns, ci din durerea și credința lui a plămădit acea sfîntă împărăție, pe care unii o cunosc d.n. infimul număr de cântece populare relative la război, ce s'au dat publicității.

Și-a făcut ostașul român singur o comoară de cântece, pe lângă care noi trecem, fără a-i recunoaște valoarea. O comoară de curată strălucire care, înundată de buriana trivialităților popularizate de perversitatea muzicanților de mahala, este amenințată a se pierde. Și doar în aceste cântece este cuprinsă gama întreagă de simțiri care au străbătut sufletul eroilor noștri dela intrarea în război până la demobilizare.

Ele ar trebui să formeze hrana sufletească a generației, care se ridică în huetul pornografiilor și al tuturor înjghebărilor de o jomnică valoare.

Acolo sînt modurile de sacrificiu, până la care abia dacă au ajuns vechii spartani și străbunii noștri romani, cuceritorii de popoare, și dăci care știu să moară frumos.

Soldații noștri a plecat în război cîntînd:

„Transilvanie frumoasă,  
Mult ai fost nenorocoasă,  
Dar, de-o vrea Dumnezeu cu noi,  
Să ne ajute la război,  
Te-om scapa dela nevoi!...

Și el ne mărturisește că, la plecare, mamă sa i-a zis:

„Mama zise: Dragul meu,  
Mergi, luptă, cu Dumnezeu,  
Mergi și luptă pentru țară,  
Și 'ntîlniți lifta maghiară,

„De-i cădea pe câmp de luptă,  
E mai frumos ca la nunță,  
Nunta trece și se uită;  
„Dar moartea, pe câmp de luptă,  
Nici odată nu se uită».

Altul, în cântecul său ne spune că, la plecare,

„... tata, om bătrîn,  
„Seoase un suspin din sân,  
„Și, plîngînd zicea meren:  
„Cum nu sînt tînăr și eu  
„Să mă duc cu fiul meu,  
„Să-l îmbărbătez mereu,  
„Să se lupte cu un zmeu,  
„Iar, dacă mi-l aș vedea  
„Că 'n poală îl vrea să dea,  
„Neputîndos precum sînt,  
„L-aș calca eu la pămînt  
„Să știu că a murit cinstit!...

Și n'au fost aceste mai dureroase ca acelea, prin care ei își plîng jalea țării lor cotropite de dușmani:

„Tara noastră românească,  
„Cine-a-ajuns s'o stăpînească?  
„Neamul din țara nemțească,  
„Ardă-l focul să-l pîrîască».  
„O, amar, căta durere,  
„Cînd te simți fără putere,  
„Ca să-ți aperi țărișoara,  
„Pînă-ți și soțioara»...

Și, după încheierea pîcii dela București, ostașul, care cîntă:

„Că țărutul cu moșie,  
„E a țării chezașie»,

se adresează camarazilor lui:

„Hai băieți din triste zile,  
„Să știți că nu-i timp de jeline  
„Dar nici pentru veselie,  
„Ci de muncă încordată,  
„Căți sîntem în țara toată».

Sînt în aceste cântece nenumărate observații, adevăruri crude, cuvinte de îmbărbătare către cel care suferă:

„...Să fiți veseli și volnici,  
„Cum sîntem și noi pe-aci,  
„Eu pe-acea mă mîngîi,  
„Bubuitul tunului,  
„Șueratul glonțului,  
„Stau în fundul șanțului,  
„Așternutul îmi e pămîntul  
„Acoperămînt ce sfîntul;  
„Dar tu, dragă, te mîngîi,  
„Iai în brațe doi copii  
„Unu'n stînga, și unu'n dreapta  
„Și le cîntă că vine tata,  
„Vine tata din război,  
„Să ne apere pe noi,  
„De dușmanul cel sperat,  
„Care toște ni-a furat.

Domnule ministru al artelor! Nu credeți că astfel de bucăți meriță să fie adunate și păstrate posterității ca dovadă a unui suflet bogat în simțiri și generos în jertfe, ca un grăitor îndemnul pentru cei ce vor veni după noi?

Ce efect au, asupra sufletului tînăr aceste produse privitoare la război, ne spune chiar un ostaș în cântecul său:

## Gheorghe Lazăr

Dintre cercetările făcute cu prilejul centenarului morții lui Gheorghe Lazăr, s'au tipărit până acum: a fostului secretar, I. Georgescu, destituit de Asociațiune, — lucrare clandestină și ticlăuită cu multă îngăimeală, — și a dlui G. Bogdan Duică, acum apărută în Memoriile secțiunii literare a Academiei Române, publicație serioasă, alcătuită cu tendința de a desci trape Gheorghe Lazăr «ca personalitate științifică bogată, de-o acută simțire la orice atingere, imaginând meniri proprii și naționale mari, vînd să realizeze stăruitor ce imagină, conștientă în orice moment de martiriul său, și chiar tragică prin durerea că nu a văzut rodnul apostolatului său suferitor».

Autorul descrie amănunțit împrejurările în care Lazăr și-a făcut învățătura începînd din gimnaziu până la teologie, luptele sale cu Sibul, trecerea munților, viața și activitatea sa în București, — cu multe lucruri până acum puțin cunoscute sau chiar necunoscute.

O observare totuși ne permitem. Dl Bogdan Duică scrie (la pag. 27):

„Faptul că lui Lazăr i-a fost indiferent, dacă pîrîștii Clujului îl scriu în condicele lor ca unit și că, după aceea, a studiat teologie catolică la Viena, a fost suficient ca un tînăr teolog greco-

Eneydi, jurați regești, la 13 Iunie 1761. Această comisiune avea puterea ca, mergînd din sat în sat, să atribue bisericile românești, ortodoxe până aci, cui va afla ea de bine, avînd dreptul să pună în posesiune pe gr.-catolici, la nevoie, cu ajutorul forței militare (braccio militare).

Instrucția dată comisiei de N. de Bethlen prevedea ca toate mîndștirile românești să fie nimicite: cele de lemn să fie arse, cele de piatră risipite. În urma acestui ordin s'au dat uniților bisericile din Făgăraș, Luța, Breaza, Voivodenii mici, Dridil, etc. și a dat foc tuturor mîndștirilor din Țara Otului, — unde se găseau 23 de mîndștiri, — după ce același lucru se făcuse și în celelalte părți ale țării.

În privința promovării vieții religioase creștine, Țării rusești au fost incomparabil mai creștini decât împărățiile austriaci și decât regii ungari; ei nu numai că n'au distrus așezămintele religioase din Basarabia, dar le-au dezvoltat și sporit. În cei 106 ani de viață a Basarabiei s'au înființat o serie întreagă de mîndștiri românești cari există și astăzi.

Cînd după unirea dela 1698, Românii ortodocși din Transilvania rămăseseră fără mitropolii și episcopi, timp de peste opt decenii, catolicii s'au opus din toate puterile ca să n' se dea voie de a ne alege episcop. Astfel la 1781 episcopul ardelean, contele Ignatie Bathyány —

stăruia să nu se dea episcop ortodocșilor, pentru ca astfel ei să fie nevoiți a trece la gr.-cat., prin ceace românii ardeleni n'ar fi una cu cei de peste Carpați.

Pentru că s'au se credea, că sistemul de mai sus a fost un apanaj numai al «evului mediu» sau al secolelor de războaie religioase, — pentru că să se vadă că unghiul, catolici au continuat până în ultimele momente ale stăpînirii lor acest sistem, amintesc din timpul mai nou: înființarea episcopiei de Hajdudorog care voia să dea ultima lovitură românismului din Nordul Transilvaniei».

Dacă războiul mondial nu s'ar fi terminat așa cum s'a terminat, soarta românismului din Transilvania ar fi fost pecetluită pentru vecie: Statul unguresc secundat cu credință de biserică catolică desnaționalizatoare mergea din victorie în victorie, peste trupurile noastre.

\* La înființarea episcopiei maghiare de Hajdudorog papa dela Roma și-a dat cu mînă largă tot concursul, desconsiderînd cu totul stăruințele episcopului gr. cat. român, precum și strîgățele de protestare ale inteligenței mirene gr. cat. din adunarea dela Alba-Iulia. Au amenințat mireni gr. cat. în impozanța lor adunare prin graiul dlui Dr. Iuliu Maniu, că vor «rupe pecetea», dacă papa nu le va asculta justa lor cerere. Dar papa nu s'a lășinat. A înființat și însuși cuțitul până în prezele în mitropolia gr. cat. română, — pecetea nu s'au rupt. Se vede că papa și-a cu cine are de lucru. Pe atunci nu avea nici un interes să strîngă la piept pe drăguții de gr.-catolici, precum îi strînge astăzi.

(Urmează)

Că-mi spunea bunicul meu  
Pe genunchi când îl stam eu,  
Că la vreme de nevoi,  
A fost și el în război.  
Eu ziceam în mintea mea:  
De-o da Dumnezeu să dea,  
Când oi fi și eu om mare  
Să port arma la spinare,  
Să se facă un război  
Să mă duc și eu în el,  
Să mă lupt, să fac minune,  
La nepoți să am ce spune...  
Iată-măcum în război  
Și nu mă tem de el,  
Am să lupt cât voi putea,  
Și, dacă m'or suprinde,  
La german eu prins nu stau  
Chiar de m'ar lega cu'n șleau...

Noi, bunicii de mâne, cu ce vom oțeli sufletul nepoților noștri să facem din ei ostași vrednici, cari nici legați cu șleau să nu stea prinși la dușman?

Nu credeți, domnule ministru, că aceste sănătoase frumuseți s'ar fi pcat să se uite, negândindu-se nimeni să le adune până se mai tin minte.

Și n'ar face rău nici dl ministru de război să se gândească la această problemă.

Am pierdut tezaurul material dela Moscova. Nu credeți că este mult mai păgubitoare pierderea acestui tezaur sufleteș, de care urmașii se vor folosi mai mult decât de aurul pe care furii îl fură.

Nu credeți că ele vor fi un prețios mijloc de educație pentru tineret?

Și, ca mijloc de propagandă românească în străinătate, nu credeți că, tradusă într-o limbă universală, ar face o simpatică impresie mărturisirea ostașului care spune:

Cât oi fi nu voi uita  
Pe Anglia și Franța  
Și sora Italia,  
Cau fiut eu țara mea!

De credeți de cuvânt, răspundeți, vă rog ce aveți de gând să faceți cu aceste strălucite manifestări ale sufletului românesc? Veți îngrijii ca să le lăsam moștenire urmașilor și să le împărtășim cât de curând, în traducere, și celor ce au dus războiul alături cu noi, fără să poată să ne pătrundă totdeauna ordinul nostru?

Eu unul, aștept răspunsul d'oastră. Și nu voi căuta să văd de e cazul să desvolt o interpretare, ci vorba doinei din cântări:

Mă mângai cu cântecul,  
Ca și lupt cu codrul!...

I. U. Sorica.

Rugăm stăruitor pe toți P. O. Părinți protopopi și O. Păr. preoți, cari au primit spre desfacere Calendarele noastre, să ne înainteze fără întârziere prețul lor.

### Librăria Arhiepiscopale, Sibiu.

catolic să încerce o explicare a puterilor lui din catolicism (!) și ca și *Telegraful român* să prindă prilejul de a propaga ura confesională, pe care Ius cel plin de iubire și de iertare nu a recomandat-o.

Tânărul teolog vizat este I. Georgescu; ziarul nostru a constatat răfăcirile s'le, când cu broșura despre Lazăr; explicarea dată acum de dl Bogdan acestor răfăcări nu contribuie la justificarea autorului broșurii. Noi însă nu propagăm ura confesională, ci atacăm ne apărăm.

Di Bogdan în lucrarea sa, pe aceeași pagină, declară că «*nici catolicismul-pur, dar nici ortodoxismul-pur nu-și pot însuși figura lui Lazăr*».

Când știm că Lazăr a fost ortodox-pur și că a muncit în țara ortodoxă-pură și pentru cei de aceeași lege cu dânsul, lege pe care n'a combătut-o cu nici un cuvânt, — ni se pare că felul cum se pune chestiunea de ortodoxism și catolicism cu raport la figura lui Lazăr, nu este tocmai norocosă. Dacă un român a trecut și prin școale străine, nu urmează că acest român încetează d'a mai face parte dintre românii-puri.

Avem dar tot dreptul de-a ne însuși figura dascălului dela Avrig și de a protesta împotriva aceluia sau acelora cari înfățișează activitatea lui ca rezultat și efect al romano-catolicismului.

## Deputați la Sinodul arhiepiscopale

Pentru periodul 1924—1926

În cercul Sibiu: Matei Voileanu, ases. cons., Sibiu. Dr. Ioan Bunea, dir. de liceu, Sibiu. Octavian Ooga, fost ministru, Cluj.

În cercul Sălaj: Dr. Ioan Stroia, ases. cons., Sibiu. Petru Drăgăș, Sibiu. Dr. N. Comșa, medic județan în Sibiu.

În cercul Mureș: Avram Pecurariu, protopop în Mureș. Dr. Gh. Măcelariu, avocat în Sibiu. Dr. N. Schiau, adv. în Sibiu.

În cercul Beșeu: Sergiu Medean, protopop în Beșeu. Dr. Lucian Borgia, adv. în Sibiu. Dr. A. Moga, medic, Beșeu.

În cercul Blaj: Eugen Todoran, profesor în Sibiu. Anastasiu Boir, prefect în Sibiu. Victor Fincu, șef-contabil cons., Sibiu.

În cercul Orăștie: Dumitru Săcărea, paroh în Sibiu. A. Demian, dir. gimn. în Orăștie.

În cercul Deva: Dr. Ioan Dobre, protopop în Deva. Dr. V. Olariu, prez. de tribunal, Deva. Dr. P. Groza, avocat în Deva.

În cercul Hateg: Dr. Cornel Popescu, prot. în Hateg. Iosif Iancu, insp. general de mine în Petroșani. Dr. N. Vercideu, consilier la curtea de casație în București.

În cercul Hunedoara: Andrei Ludu, prot. în Hunedoara. Nicolae Macrea, dir. de bancă în Hunedoara. Dr. Oh. Dănilă, notar public în Hunedoara.

În cercul Ilia: Constantin Moldovan, prot. în Ilia. D. Comșa, prof. în retr. în Sibiu. Nicolae Colan, prof. sem. în Sibiu.

În cercul Geoagiu: Valeriu Goron, prot. în Geoagiu. Dr. Ioan Marghita, prez. judecătorei de ocol, Geoagiu. Dr. I. Jantea, protopret în Geoagiu.

În cercul Zarand: Pompiliu Piro, prot. în Brad. Dr. Cornel Glava, jude de ocol, Ioan Ghișe, director de bancă.

În cercul Mediaș: Dr. A. Crăciunescu, prof. în Sibiu. Dr. D. Roman, adv. în Mediaș. Alex. Pavlovici, cons. agricol în Mediaș.

În cercul Sighișoara: Ioan Muntean, adm. prot. în Sighișoara. Dr. Ioan Ioanovici, adv. în Sighișoara. Dr. Oct. Filipescu, medic în Cluj.

În cercul Treiscale: Dr. Gh. Proca, ases. cons. în Sibiu. Dr. Gr. Pălineanu, subprefect în Sf. Gheorghe. Dr. I. Popa, medic, Sf. Gheorghe.

În cercul Brașov: Dr. N. Stînghe, paroh în Brașov. Ioachim Ciurea, prefect în Brașov. Pompiliu Dan, rev. școlar în Brașov.

În cercul Bran: Ioan Hamsea, protopop în Zernești. Ioan Ioniță, dir. fabricii de celuloză în Zernești. Ioan Moșoiu, prof. în Brașov.

În cercul Făgăraș: N. Borzea, prot. în Făgăraș. Oh. Popa-Liscanu, dir. al inv. în București. C. Radovici, prefect în Făgăraș.

În cercul Avrig: Ioan Căndea, protopop în Avrig. Ioan de Preda, adv. fiscal cons., Sibiu. Victor Stanciu, prof. univ. în Cluj.

În cercul Agnita: Ioachim Muntean, prot. în Agnita. Ioan Prescurea, prefect în Sighișoara. Victor Păcăla, dir. sup. de școale în București.

## Congres de studii bizantine

Luni, în 14 l. c. s'a deschis la Fundația Carol în București primul congres internațional de studii bizantine.

Ședința a fost prezidată de A. S. Regală Principele Carol. Au fost prezenți d-nii I. I. C. Brătianu, C. Angelescu, Al. Lepedatu, I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron și alți public distins.

A. S. R. Principele Carol deschide ședința robind în limba franceză o cuvântare în care a zis:

*Pentru România, acest mare eveniment științific înseamnă o mare onoare și o mare plăcere, cu atât mai mult cu cât arta noastră, atât cea cultă cât și cea rustică, se sprijină pe arta bizantină. Sânt sigur că congresiștii, atât prin studiile și comunicările de aici, cât și prin vizitele pe care le vor face în țara noastră, vor căpăta și vor duce cu ei impresia justă pe care treburile s'le-o facă o țară care face toate eforturile pentru a-și relua locul ce li se cuvine între țările civilizate. În numele Tatălui Meu și în imele tuturor acelor cari sânt importanța acestei manifestări științifice, vă zic: fiți bine veniți!*

După cuvântările ținute de dl ministru Dr. C. Angelescu și N. Iorga, au vorbit reprezentanții țărilor străine: Charles Diehl (Franța) Ramsay (Anglia), apoi reprezentanții Belgiei, Bulgariei, Cehoslovăciei, Italiei, Rusiei, Sărbiei, Spaniei și Statelor Unite ale Americii.

Desbaterile și comunicările se fac în limba franceză, engleză și italiană.

În ședințele din zilele următoare s'au făcut comunicări, atât în scris istorică, cât și arheologică, despre: sculptura iconografică în bisericile bizantine, elementul decorativ în bisericile moldovenești, particularitățile bolilor în aceste biserici, arta bisericilor bizantine din Macedonia, inscripțiile istorice bizantine, despre funeraliile principilor români cu slujbele religioase în amintirea lor, picturile din bisericile bucovinene ș. a.

Congresiștii au vizitat mănăstirile și bisericile din București, conduși de dl N. Iorga. Mănăstirea Văcărești a fost obiectul de admirație deosebită a congresiștilor, cari și-au exprimat regretul, că până acum nu există publicație care să prezinte frumuseța artistică a frescelor și sculpturilor din această mănăstire.

Desbaterile congresului de studii bizantine au lămurit de sigur pe mulți ascultători și cititori ai rapoartelor publicate, că bizantinismul are și multe părți înălțătoare, și că n'a fost numai intrigă și lingusire față de cei tari și mari dela curtea Bizanțului.

## Duhul religios

Di Nichifor Crainic scrie în N. R.:

Ultimele ecouri ale enciclopedismului francez au ieșit din Europa. Ele se aud și în Angora republicană care decretază Turcii drept țară laică, alungă pe calif, pe rabini, și pe patriarhi ortodocși.

Spiriul religios, bruscat întâi de enciclopedism și ironizat cu lefinatități elegante de un Anatole France, care, el însuși a încetat să mai fie cuvântul literar al secolului, se redesteaptă pretutindeni. Ironiștii și-au recăpătat, în fața lui, figura gravă sau își caută obiectul ironiei pe alt tărâm decât cel religios.

N'ai răz poate nimeni mai sângeros ca Bernard Shaw. Și Bernard Shaw din ultimii ani e altul decât cel care a fost. Drama lui de după război, *Indărât spre Metusalem*, subtitulată «*Un Penateh metabiologic*», e însoțită de un lung studiu introductiv care e de fapt o profesie de credință. El face un aspru rechizitoriu darvinismului care a pustit veacul al XIX-lea de credința religioasă, supunând bătăniele legendei unei critice biologice când ele erau, după părerea lui, vestimente poetice pentru adevărul veșnic al religiei. «*Am fost totdeauna convins*» — zice dramaturgul englez, — «*că civilizația are nevoie de o religie ca de condiția ei de viață. Dar n'am fost înfățășătorul religiei timpului meu și astfel nu mi-am îndeplinit misiunea naturală ca artist*». Religia singură într-aripează arta și secolul trecut a avut o artă scutită din pricina că n'a avut avut o religie. Numai atunci a fost mare artă, când a creat o iconografie pentru religie. Prin linia și culoarea lui, Michelangelo n'ar fi supraviețuit nici 20 de ani după moarte, și nici desemele lui n'ar fi avut decât un interes academic; dar ca pictor de profeți și de sibile, el e cel mai mare dintre cei mai mari, fiindcă noi aspirăm la o lume de profeți și de sibile. Religia pe care Bernard Shaw o crede a vremii noastre, este evoluția creatoare, ear rolul artiștilor e un rol profetic; acela de a crea legendă poetice pentru noua religie. Acest artist profet voguează să fie Bernard Shaw în cartea lui *Indărât spre Metusalem*.

Și eată că și la noi, în același timp când Bernard Shaw își scria ultima confesiune artistică și religioasă, totodată, un Mihail Sadoveanu își punea arta în slujba aceluiași ideal al vremii: *Viețile Sfinților*, sânt legendele reînnoite în formă, dacă nu create nou, cum ar vrea Shaw, în care se intruzează realitatea religioasă contemporană. Legendele acestea încep să fie iubite și dau oarecum măsura acestei religiozități. Cărți mistice au început să fie înălțate. Și ceea ce ni se pare mai semnificativ, e că în rândurile studenților adie un suflet religios.

Citiți și răspândiți ziarul

Telegraful Român

## INFORMAȚIUNI

**Hristos a nviat! Căuitorilor și colaboratorilor noștri le dorim să petreacă sfintele sărbători ale Învierii Domnului în pace și mulțumire.**

**Numărul viitor al zăgrului nostru apare Vineri în 19 April (2 Mai) a. c.**

**Ordin bun.** În Nr. 4 al «Gazetei Oficiale» județului Sibiu a apărut ordinul dlui prefect **Anastasia Bota**, prin care dispune, ca toate căruciumele din întreg județul au să fie închise în Duminică și sărbători ziua întreagă.

**Ziua de 1 Mai.** Consiliul de miniștri a învinsat cererea reprezentanților partidului social-democrat din Cluj și alte orașe de a sărbători ziua de 1 Mai a. c., — oprește însă manifestațiile pe străzi. Se admit întruniri sindicatelor democratice și naționale, — și nu se admit celor comuniste.

**Aoțiune subversivă.** În Aiud a reposat de curând fruntașul Alexandru Folyovici credincios al bisericii noastre și a fost înmormântat de preotul local romano-catolic. Tras la răspundere de organele noastre, preotul a prezentat un act în care doi martori declară că reposatul în momentul morții sale a făcut trecerea la romano-catolici în fața preotului rom.-cat. Faptul este întărit printr'un atestat al medicului Farnos Arpad care dă «certificat medical» despre o trecere religioasă. Cazul este tipic și unic în felul său, eludând ca vădită reavoință toate formele legale. Presupunând că s'a făcut din partea repositatului oarecare declarație de intențiune pentru trecere, e o dovadă că omul inconștient de sine, în momentul morții sale, a fost sedus să facă fără să știe ce face, fără să fie măcar avertizat organelor noastre conform legii. O i apoi întregă chestiunea este o înscenare fictivă în ziua de 29 Martie, când susunimul a murit. Chestiunea a fost transpusă organelor judecătorești. (R.)

**Românii din Jugoslavia,** cum spun persoane sosite de acolo, sânt expuși prigonirilor făcute de autoritățile regelui vecin și aliat al țării noastre. Deposidări de averi, oprirea slujbei religioase românești în unele biserici și alte fapte regretabile s'au săvârșit zilele acestea împotriva locuitorilor români. Nu stăruim, deastădată, asupra acestor fapte, dorind să ne ferim d'a lucra pe placul — Budapestei. Sperăm însă că ele vor înceta, spre neacazul dușmanului comun.

**† Maria Ionașiu n. Bălan,** după lungi și grele suferințe, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului, în etate de 49 ani și în al 32-lea al fetei căsătorii, împătâșită fiind cu sf. taină a cuminecturii, în ziua de 19 April a. c. Rămășițele pământești ale răposatei au fost ridicate din Sibiu în 20 April și transportate la Margine (jud. Caraș-Severin) unde s'au depus spre veșnică odihnă Marji, în 22 April 1924. Odihnească în pace!

**Advențiiții iubitori de pace.** Spun secării nostri că ar fi prigoniiți și că ei nu se ating de nimeni nici cu vorba, nici cu fapta, ear ziare ca **Adevărul** le vin totdeauna în apărare. Cât sânt de pașnici și blânzi advențiiții, se vede acum din o telegramă a preotului din Moșăței, Marinescu, care depesează Asociațiunii generale a clerului, că într'o discuție cu un adventist, Stanca, acesta a dat preotului lovituri cu bastonul, și l-a înjurat și îmbrăncit în fața martorilor.

**Se inventează oamenii.** Doctorul David Harris din Londra și doctorul Crile din New York sânt de părere că timpul ce ni-l la somnul este timp pierdut. Ei socot deci să înlocuiască somnul printr'o **descărcare electrică**, ce ar face omului același serviciu, fără ca să aibă nevoie de a pierde zilnic 7 sau 8 sau mai multe ore dormind. Ceace i-a încurajat în campania lor contra somnului, este gândul că, suprimând nevoia de a dormi, prelungește viața cu 10 până la 20 de ani. Cei doi savanți ar fi descoperit un aparat electric, menit să înlocuiască cu succes nevoia somnului. Știința a stabilit că această nevoie a provocată la om printr'o reacțiune chimică, ce se produce în celulele creierului și le privează de vitalitate. Doctorii Harris și Crile zic că, grație aparatului inventat de ei, omul va putea să renască celulele obosite ale creierului său, cum se renacă o baterie. Operația n'ar dura decât câteva minute și ar înlocui complet somnul.

**Omorurile bolșevicilor.** Gazetele franțuzești scriu că au primit din Rusia telegrame prin care se vestește că bolșevicii au început să prigoniască din nou preoții creștini. Mai mulți preoți din Moscova au fost închiși, ear unli duși din oraș, fără să li se știe de urmă.

**Pocăliții în Săltar.** În comuna Stăna de jos și alte sate sătmărene se face întinsă propagandă «secară de oameni înforși din Rusia. Creștini slabi de suflet li ascultă și se duc la primării, ca să declare că se «pocăcesc» și nu le mai trebuie nici preot, nici biserică. Bapismul se mai lăsește între reformatii unguri din Orașul nou, nemulțumiți cu preotul lor reformat, despre care se zice că încassează taxe prea mari dela credincioși.

**«Rugăciunile Patriarhului Ierusalimului».** E multă vreme de când niște persoane ascunse trimit feluritelor credincioși câte o rugăciune, pe care li l'indeamnă și amenință s'o copieze de câte nouă ori și s'o trimită la nouă persoane, că dacă n'or face-o, o să li se întâmple ceva rău. Și de zeci de ani umblă obiceiul acesta, și numai ce te trezești ear cu câte o astfel de rugăciune la câte 2-3 luni sau și mai târziu. Unli poate se îngrozește, și chiar și îndeplinesc porunca de a o scrie de nouă ori și a o trimite la alți nouă inși. Cineva care se vede că a primit una din astea zilele acestea, ne întreabă pe noi că ce e, cu aceste rugăciuni? Noi li răspundem că trebuie să fie isprava vreunor maniaci religioși, și nu trebuie să li se dea n'ci o urmăre. (B. O. R.)

**Raza care omoară.** Un învățat englez a descoperit o rază care nu se vede și care omoară orice ființă dela o depărtare mare. Aeroplanele dacă sânt atinse de raza aceasta, se aprind și cad la pământ, ear magaz'ele de earbă de pușcă zboară în aer. Raza nouă, se zice că poate să oprească orice mașină pusă în mișcare și omoară orice ființă vie. Așa, raza a fost îndreptată spre un goarece, care se găsea la o depărtare de 20 de metri și micul animal a fost omorât ca de fulger.

## ȘTIRI LOCALE

**Conferanțe publice.** În Duminica Florilor și-a desvolat conferența anunțată dl Dr. Iosif Popovici, profesor universitar în Cluj. A vorbit despre concepția în studiul limbii române. Mai întâi a explicat etimologiceste cuvântul *limbă*; apoi a schițat activitatea primilor gramatici români începând cu anul 1780 și sfârșind cu anii din zilele noastre. Direcția latinizatoare a lui Clain, Sincal și urmașilor lor a fost o trudă frumoasă în urmărirea unui ideal, — dar din nenorocire cu rezultat aproape nul, constată conferențiarul. Lupta între gramatici, pentru învingerea legilor fonetice, precum și modul cum se îmbogățește și se modifică materialul lexical sub înăurirea limbilor străine, sânt arătate în multe exemple interesante, — care au făcut ca auditorul să asculte cu interes și plăcere chestiuni de «gramatică secară» și să dorească să fie continuată într'o nouă conferență.

**Nou tarif.** Consiliul orașului municipal Sibiu, în ședința sa din urmă, a hotărât să autorizeze Uzina electrică s. p. a. să facă o ușoară urcare de prețuri pentru curelele electrice. Astfel, cu 1 Mai 1924 se fixează un nou tarif, atât pentru luminat, cât și pentru motoare și aparate de încălzit. — Tot asemenea s'a acordat tramvaelor permisiunea de a urca, începând cu 1 Mai 1924, prețul biletelor, pentru cursele Piața Lemnelor și Birtul Dumbăvii, la 4 lei (în loc de 3); prețurile celorlalte curse rămân neschimbate.

**Manifestație împotriva evreimii s'a săvârșit** Vineri seara la ora 10 în fața sinagogii din strada Sării. Autoritățile locale au intervenit, dar manifestanții s'au împrăștiat în liniște.

**Act de mulțumită.** Evlavioși creștini *Safta și Vasile Georgescu* cari au făcut și noi noastre biserici patronate din Sibiu o donație de 20.000 Lei, ne-au surprins cu un dar generos și mai prețios în forma unui frumos clopot de 168 kg. care s'a sfințit în Duminica Florilor. Astfel dania generoșilor donatori se urcă la suma de 50.000 Lei. Subscrisul le aduc din nou, în numele poporului credincios, adănc simțita noastră mulțumită și zic: Sfințește Doamne pe cei ce iubesc podoaba casei Tale! **Pr. Ioan B. Bota.**

**Aviz.** Magistratul sibian vestește, că târgul de primăvară al Sibiului, și anume târgul de **mărfuri**, se ține Vineri în 3 Mai (nu în 3 Mai cum s'a anunțat).

**Dar.** Dl I. D. Petri, directorul cinematografului «Apollo», a dăruit suma de Lei 400 — spre scopul îmbunătățirii întreținerii infirmilor din azilul de infirmi al orașului Sibiu cu ocazia sărbătorilor Paștilor. Pentru acest dar exprimă căduroase mulțumiri: **Administrația azilului de infirmi.**

**Aviz.** «Sindicatul național al industriașilor și meseriașilor români din Sibiu și jur» aranjază Sămbătă în 3 Mai n. c. o Reprezenție teatrală, împreună cu declamațiune și joc în sala dela Unicum.

**Târgul Moșilor în București.** În luna Mai a. c. se ține în București tradiționalul târg al moșilor. Deslășiri amănunțite, cu privire la aceasta, se pot primi la autoritatea industrială de l. Instanță, în strada Mitropoliei, Nr. 4. **Consiliul orașenesc.**

**Mare expoziție de pictură în sala mică dela «Uranla».** În sărbătorile Paștilor catolice, s'a bucurat de o cercetare numeroasă. În speranță, că iubitorii de artă ai orașului, vor cerceta și de aici înainte expoziția, care va fi deschisă numai până în 4 Mai, zilnic dela 9—1 și dela 2—7 seara.

## CĂRȚI ȘI REVISTE

**Revista Teologică.** A a apărut Nr. 5 pentru Mai 1924 cu bogat și instructiv cuprins. Conține următoarele articole: N. Colan: Concordatul cu Vaticanul. Dr. G. Ciuhandu: Inapoi la apostolie I sau Porțile canonice ale Statului Organic. Pr. I. N. Ionescu: Trudiții. Dinu Pajură: «Școala suză mijloacele...» n. și N. Colan: Mișcarea literară: Cyprion and der römische Primat. Kallist und Tertulian. Die krtagische Ketzertaufsynode vom 1 September 256. Un vechi cântec românesc. D'n viețile sfinților. I. Spre Emaus. Neculce: Cronică bisericească culturală: Protestul ortodoxiei românești împotriva concordatului. Excomunicarea părintelui T. Popescu. Importanța alcoolismului. \* \* \* Note și informații. — Redacția și administrația: Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 32. Abonamentul 40 Lei pe 1/2 de an.

**Biserica Ortodoxă Română.** A apărut Nr. 3 din 1924. Cuprinsul e următorul: Scurte studii instructive în literatura biblică a Vechiului Testament, de Pr. Popescu-Mălaești. Din trecutul catolicismului în Ardealul românesc, de Dr. Gh. Ciuhandu. Un răspuns celor doi frați: dnii inștitutori Cioranu și Ciorănescu, de Pr. N. D. Popescu. Clasicitatea creștină și cultul sfinților, de Pr. I. Mihalcescu. Iuda iscariotul, de Pr. Mina Găspar. Comentariul s. Evangheliei, de Arhim. Scriban. Cum să se cunoască gradele, de Arhim. Iustin. O biserică românească în primejdie, de Arhim. Scriban. Cronica bisericească, de Pr. I. Simedrea, Arhim. Scriban, Șerban Ionescu. Cărți, Reviste, Zăre, de Pr. I. Mihalcescu. Însemnări mărunte, Știri, Mulțămiri, Bibliografii, de Pr. I. Mihalcescu, Arhim. Scriban.

**Broșură nouă.** A apărut: *Na e numai la noi așa!* Argumente dintr'alte țări, adunate și comentate de Dr. Horia Petra-Petrescu, Sibiu. Tip. Școalei militare inf. «Principele Carol», 1924. Broșura tipărită pe speșele dlui Cristian N. Ștefănescu, funcționar sup. de finanțe în Sibiu.

## Poșta redacției

Șt. C. în B. Se va urma conform dorinței, în Nr. 32, rugăm continuarea.

I. P. în Cr. Ca să vezi menajarea, vom face cum dorești.

I. P. în Cl. în Nrul 33 sau cel următor.

Nr. 4868/1924

(42) 1—3

## Concurs

Pentru ocuparea postului de contabil la oficiul contabilității Consistorului arhiepiscopian din Sibiu se publică concurs, având cererile concursuale a se înainta la acel Consistor până în 20 Maiu a. c. pe lângă indicarea pretenșiunilor de salariu.

Dela reflectanți se cere să fie absolvenți de școală comercială, să poată conduce independenți contabilitatea și să încheie bilanțul.

Sibiu, din ședința plenară, a Consistorului arhiepiscopian ținută la 1 April 1924.

**Consistorul arhiepiscopian**

Nr. 9857—1924

(44) 1—3

**Concurs din oficiu**

Pentru întregirea parohiei de clasa primă de nou înființată în Miercurea-Ciucului, proto-presbiteratul Oituz, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post de paroh sânt cele fașionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, venitele stolare precum și folosirea porțiunii canonice de 40 jugăre.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subțearnă cererile concursuale statorite conform normelor în vigoare, Consistoriul arhidiecezan din Sibiu, în termenul deschis.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 23 Noemvrie 1923.

**Consistoriul arhidiecezan****Primpretorul plasei Sibiu**

Nr. 1231—1924 ppr.

(44) 1—2

**Concurs**

Pentru ocuparea postului de notar comun în comuna Roșia (jud. Sibiu), se scrie concurs cu termenul de 25 Mai a. c.

Doritorii de a ocupa acest post se invită a-și înainta rugărilor instruite conform legii sub semnatul.

Sibiu, la 21 April 1924.

**Răduțu,**  
primpretor.**Dentistul E. DIEKER**

Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 30

(39) Vis-à-vis de Catedrală

**„PLUGARIUL”**INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE  
PE ACȚII ÎN OLSĂCĂDATE.**Convocare**

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «PLUGARIUL», societate pe acții în Olsăcădate, se invită pe baza statutelor la

**a XXIV-a adunare generală ordinară,**

care se va ține în 6 Mai st. n. 1924 la 4 ore postmeridiane în Săcădate (localul institutului) cu următorul

**PROGRAM:**

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghere asupra bilanțului anului de gestiune 1924 și darea absolutului.

2. Propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghere referitor la împărțirea profitului.

3. Alegerea comitetului de supraveghere pe un nou period.

4. Eventual alte propuneri anunțate direcțiunii.

Domnii acționari sânt rugați, conform statutelor, a-și depune acțiunile la casa institutului, eventual la «Albina» în Sibiu sau «Andreiana» în Reșinar.

Săcădate, în 14 Februarie 1924.

(43) 1—1

**Direcțiunea.****An sosit la Librăria Arhidiecezană**

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de nitare, Scriitorii celebri, Fol volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimii, Biblioteca Energia.

Au apărut:

**Manuale de Limba română,**  
de **H. Hodoș**

I. Carte de citire și Gramatică,  
pentru clasa a 4-a secundară.

II. Noțiuni de Stilistică și Poetică  
și Carte de citire (pentru Istoria Literaturii); și

III. Elemente de Istoria Literaturii

Se găsesc de vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu

**Ilustrate pentru sf. Paști**

cu inscripția **Hristos a înviat!**  
:-: de o execuție artistică :-:

se află de vânzare la

**Librăria Arhidiecezană în Sibiu****Anunțuri și reclame**

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

**Telegraful Român**

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

**„DACIA TRAIANĂ” Institut de Arte grafice, de Editură și Compactorie s. p. a. Sibiu****Convocare**

Domnii acționari ai Institutului de Arte grafice, de Editură și Compactorie s. p. a. Sibiu, sânt invitați, în conformitate cu articolul 12 din statute, a se întruni în a

**III-a Adunare generală ordinară**

care se va ține în sala de ședințe a Creditului Technic Transilvănean, Sibiu, Strada Carmen Sylva Nr. 10, **Sămbătă în 10 Mai n. 1924 la ora 5 după masă.**

**ORDINEA DE ZI:**

1. Deschiderea și constituirea adunării generale.

2. Darea de seamă a Consiliului de administrație și a Consiliului de cenzori.

3. Hotărâre privitoare la distribuția profitului curat.

4. Descărcarea Consiliului de administrație și a celor de cenzori.

5. Satorirea unei marce de prezență membrilor Consiliului de administrație și a celor din Consiliul de cenzori, în sensul articolelor 29, 33 și 39 din statute.

6. Alegerea Consiliului de administrație, conform articolelor 21 și 22 din statute.

7. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari doresc să ia parte la adunarea generală, sânt rugați să depună titlul provizoriu la banca «Albina», Sibiu, la Banca Centrală, sucursala Sibiu, la Creditul Technic Transilvănean sau la casieria societății noastre, cel mult până la 8 Mai a. c.

Dacă adunarea generală nu ar întruni condițiile articolului 13 din statute, pentru a putea delibera și hotărâ, se convoacă tot acum din nou a III-a adunare generală ordinară pe 17 Mai a. c., în același loc și la aceeași oră, când se va ține cu ori și câți acționari vor fi prezenți.

Sibiu, la 28 Martie 1924.

**Consiliul de administrație.**

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

| Activa                |              | Contul Bilanț la 31 Decemvrie 1923 |             | Pasiva    |              |
|-----------------------|--------------|------------------------------------|-------------|-----------|--------------|
|                       | Lei b.       |                                    |             |           | Lei b.       |
| Casa, numărare        | 39,830.07    | Capital                            | 1,000,000.— |           |              |
| Materiale brute       | 427,274.55   | Creditori                          | 883,165.60  |           |              |
| Anticipațiuni         | 240.—        | Profit: din 1922                   | 14,985.70   |           |              |
| Mașini, litere, scule | 804,000.—    | din 1923                           | 83,600.93   | 98,586.63 |              |
| Mobilier              | 60,000.—     |                                    |             |           |              |
| Debitori              | 650,407.61   |                                    |             |           |              |
|                       | 1,981,752.23 |                                    |             |           | 1,981,752.23 |

| Debit                        |              | Contul Pierdere și Profit la 31 Dec. 1923 |              | Credit |              |
|------------------------------|--------------|-------------------------------------------|--------------|--------|--------------|
|                              | Lei b.       |                                           |              |        | Lei b.       |
| Amortizări                   | 276,301.38   | Profit din 1922                           | 14,985.70    |        |              |
| Interese de cont corect      | 123,116.35   | Diverse venit de la tipog. și compact.    | 1,030,780.63 |        |              |
| Salare și leafa lucrătorilor | 497,633.41   |                                           |              |        |              |
| Spese et impozit             | 50,128.56    |                                           |              |        |              |
| Profit curat:                |              |                                           |              |        |              |
| a) din 1922                  | 14,985.70    |                                           |              |        |              |
| b) din 1923                  | 83,600.93    |                                           |              |        |              |
|                              | 1,045,766.33 |                                           |              |        | 1,045,766.33 |

Sibiu, la 31 Decemvrie 1923.

Preda m. p., director executiv.

**CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:**

Dr. Ioan Bunea m. p., preș. Constantin Popp m. p. Rebegea m. p. Dr. Cristea m. p.  
Dr. Comșa m. p. Bontescu m. p. Ioan Băilă m. p. Stoianovici m. p.  
Gh. Simțion m. p. Gh. Joandrea m. p.

Subsemnatul Consiliu de cenzori am examinat conturile de sus și le-am aflat în deplina regulă și în consonanță cu registrele societății.

Sibiu, la 20 Martie 1924.

(41) 1—1

Nic. Togan m. p., Anghel Bena m. p., Elie Petruțiu m. p., Ioan Grula m. p.  
preș. contabil-expert. contabil-expert.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane